

Stair an ainm Ó Dónaill (*Meehan*)

Taighde Proinsias Mag Fhionnaile Aistrithe Rossa Ó Snodaigh

Tá dál siúd len sloinne thábhachtach Liatromach seo, i dtuaisceart an chontae roinnt mílte ó dheas ó Chionn Locha i dtreo an fharaige. (*The name, of a notable Leitrim clan whose ancient territory lies to the far north of the county roughly a few miles south of Killybeggs towards the sea*). B' é an tsean leagan den sloinne ná Ó Miadhacháin a dtánaigh ón focal Miadhach a chiallónn 'Ionraic' (*The older form of the name in Irish was Ó Miadhacháin, derived from miadhach meaning 'honourable'*).

Is í Baile Uí Midhcháin, i bparóiste Ros Inbhir an áit in a raibh suíocháin a gcinnearachta. (*Ballymeehan in the parish of Rosinver locates their ancient seat*). Deir roinnt stairithe gur seanchraobh de shliocht Mac Cárthaigh na mumhan iad, a shocraigh i gCo Liatroma sa dara haois déag. (*Some historians say that they were an old branch of the McCarthys of Munster who settled in north Leitrim in the 12th century*).

Ó ghlúin go glúin ar feadh níos ó ná míle bliain do chaobhnaigh muintir Uí Mhiacháin lámhscríbhinn Naomh Maolaoise, as Daimhinis, (*For over a thousand years successive generations of Meehans preserved the manuscript of St Molaise of Devenish*). Tá sé in Ard Mhúsaem na hÉireann anois. (*It is now housed in the National Museum of Ireland*). Cé go ndeireann an tAthair Mac Dhuinnléibhín gurb iad na Miacháin seo (as deisceart Fhearmanach) daoine eile darb ainm Ó Míotháin (*Although Fr. Livingstone insists that these Meehans (of south Fermanagh) were Ó Míotháin in Irish*), is dócha I ndáiríre gur chraobh iad den chlann céanna as tuais-

ceart Liatroma. (*it is most likely that they are a branch of the north Leitrim clan*).

Lámhscríbhinn

idir na blianta 1251 agus 1285 ba Easpaig Achadh Conaire iad beirt den chlann Tomás Ó Miadhacháin agus Donnchadh Ó Miadhacháin (*Between the years 1251 and 1285 we have Tomás Ó Miadhacháin and Donnchadh Ó Miadhacháin as Bishops of Achonry*). Orthu siúd a ndeachaigh thar lear bé an té is cáiliúla ná 'Le Count de Mehegan', (*Of those abroad, the most notable were Le Count de Mehegan*), ba briogáidire in airm na Fraince é agus i 1790 ba marechal de camp é, (*a brigadier in the French army and who in 1790 was marechal de camp*). Ba scríobhnóir sa bhFrainc a dheartháir Chevalier William Alexander Mehegan I (1721-66). (*His brother Chevalier William Alexander Mehegan (1721-66) was a writer in France*). Sna Stát Aontithe ba shaighdiúr thábhachtach é William Meehan i reisimint Nua Eabhrach den bhriogáid Éireannach (*In America William Meehan was a noted soldier of the New York Regiment of the Irish Brigade*). Ba Tírghráthóir agus stairí thábhachtach as Baile Átha Cliath é an Oirmhinneach Charles Patrick Meehan (1812-90) (*Reverend Charles Patrick Meehan (1812-90) from Dublin was a noted patriotic historian*). Cé go ndeachaigh brainse de chlann Uí Mhiacháin go Chontae an Chláir, tá go leor daoibh fós i dtuaisceart Liatroma go fóil. (*while a branch went to Co Clare the Meehans are still to be found in good numbers in their north Leitrim homeland*).

Cúpla Focal

An tEarc (Luachra)

le Seosamh Mac Muirí

Ní thaitníodh na hearca le gach éinne, m'athair san áireamh, go ndéana Dia trócaire air, ach a fhad is nach raibh siad le feiceáil i ngaobhar seomra bia, nó fiú amháin ar amharc fuinneoige sheomra an bhia, ní chuireadh sé ina gcoinne.

Choimeád mé gach créatúr díobh beo beathach naoi mí, slán ó na cait is ó na carróga liatha, go dtáinig an tEarrach dar gcionn thart. I mo sheomra codlata féin a bhídís an chuid is mó den am. Bheartaigh mé le teacht an Earraigh iad a iompar síos an míle bealaigh trasna na ndumhcha go dtí an linn cheanann chéanna inar cheapas iad. Leagas an tsearróg sa linn gan a béal a mhúchadh faoin uisce agus thug fail don dá uisce theacht ar aon teocht.

Nuair a bhí cuma shocair ar mo naonúr geantúil sa tsearróg, chlaonas de leataobh an tsearróg agus lig dóibh snámh amach go réidh in gach aird a seanlinne. Má bhí cumha orm, ní cuimhin liom é ach is cuimhin liom an sásamh a thug sé dom nár chaill mé oiread is míol amháin díobh in imeacht trí ráithe ó ghlacas a gcúram chugam féin. Gura fada buan sliocht sleachta maneaters beaga m'óige, cibé áit a bhfuil siad.

Is eagal liom nach á moladh atá an béaloideas ach glac uaimse é, níor thuill an dúil

bheag seo an droch-chlú atá air. 'Earc sléibhe' a thugaim ar an gceann fireann agus 'earc luachra' a thugaim ar an gceann bainneann, mar go bhfaca mé an fireannach gar do 900 troighe os cionn farraige anois is arís, ní hionann is an bainneannach.

I measc na luachra a chonaic mé í sin. Ní hamháin ó thaobh áitreabh a dhealaíonn siad lena chéile mar is fada óna chéile cuma an dá chineál chomh maith. Ár sinsear i bhfad fadó, nuair a bhaist siad éanlaith, iasc is eallach, rinneadar go maith é. Dúirt fear amuigh in Airgneach liom in am amháin go raibh leigheas an dó aige. Ba é cruthú leigheas an dó a bheith ag duine, earc sléibhe a chrochadh de ghreim eireabail idir do mhéir is ordóig os cionn do bhéil oscailte, is nach scaoileadh sé a eireaball ina dhiaidh agus a ghabháil siar in do scornach!

Bhí ort bolg an eirc a ligean síos ar do theanga faoi thrí agus a lí! Dá gcoinneodh sé greim ar a eireaball, bheadh leigheas an dó agat as sin amach. Dá rachadh sé siar in do scornach, áfach, bheadh ort buíoc a alpadh siar ina cnap. De réir an tseanchais, ní fhéadfadh sé boladh an bhuíoc a sheasamh agus dhreapadh sé anois as do bholg arís agus amach ar do bhéal!

ÚSÁID DO THEANGA

Ceist Mhearraí

C: Tá seilmidhe ag bun tobar atá 30 troigh domhain. Tá fonn air éalú agus éiríonn leis 3 through a dhreapadh chuile lá, ach istoíche sleamhnaíonn sé síos dhá through. Cén fhad a dtógann sé ar an seilmidhe éalú as an tobar?

F: 28 Lá. Mar chomh luath is a shroicheann sé barr an tobar ní shleamhnaíodh see síos.

Q. A snail is at the bottom of a well 30 feet deep. It crawls up 3 feet each day, but at night, it slips down 2 feet. How long does it take for the snail to crawl out the well?

A: 28 days. Once it reaches the top, it does not slip down 2 feet.

Fíricí

Scaoileann 45% de dhaoine a mhún sa chith
45.2% of people pee in the shower.

Scaoileann 28.1% de dhaoine a mhún sa linn snámha
28.1% of people pee in the swimming pool!

Ní imeoidh 53% de mhná amach an doras gan smidiú

53% of women will not leave the house without makeup on.

Nuair nach bhfuil éinne eile thart ólfaidh 47% de dhaoine díreach ón

When nobody else is around, 47% of people drink straight from the carton.

Ráiteaisí Ait

Bíonn solas i gcónaí ag deireadh an tollán, ach deín guí nach traen atá ann.

There's always a light at the end of the tunnel...just hope it's not a train!

Nílím ag salú an talamh, táim ag deonúdo talamh

I'm not littering... I'm donating to the earth.

Ná h-ól uisce riamh – más féidir leis meirg a chuir ar iarann meastú cad ar féidir leis déineamh dod bholg

Never drink water - if it can rust iron, imagine what it can do to your stomach.

Mura n-oireann sé, úsáid do neart, má bhri-seann sé bhí ceann nua uait ar aon nós

If it doesn't fit, force it; if it breaks, it needed replacement anyway.